YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)
30 päivänä syyskuuta 2004 *

Asiassa T-313/02,

David Meca-Medina, kotipaikka Barcelona (Espanja), ja

Igor Majcen, kotipaikka Ljubljana (Slovenia),

edustajanaan asianajaja J.-L. Dupont,

kantajina,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään O. Beynet ja A. Bouquet, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

jota tukee

Suomen tasavalta, asiamiehenään T. Pynnä, prosessiosoite Luxemburgissa,

jossa kantajat vaativat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta kumoamaan komission 1.8.2002 tekemän päätöksen hylätä kantajien Kansainvälistä Olympiakomiteaa (KOK) vastaan tekemä kantelu, jossa komissiota vaadittiin toteamaan, että tietty Kansainvälisen Olympiakomitean hyväksymä ja kansainvälisen uimaliiton (FINA) täytäntöönpanema säännöstö sekä tietyt dopingvalvontaa koskevat käytännöt ovat yhteisön kilpailusääntöjen ja palvelujen tarjoamisen vapautta koskevien sääntöjen vastaisia (asia COMP/38158 — Meca-Medina ja Majcen v. KOK),

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja H. Legal sekä tuomarit V. Tiili ja M. Vilaras,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 21.4.2004 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt ja tosiseikat

1 Kansainvälinen Olympiakomitea (jäljempänä KOK) on olympialiikkeen ylin toimielin, jonka piirissä ovat eri kansainväliset urheiluliitot, joihin kuuluu kansainvälinen uimaliitto (jäljempänä FINA).

2 FINA täytäntöönpanee olympialiikkeen antidopingsäännöstön uintiurheilun alalla Doping Control Rules -nimisillä säännöillään (dopingvalvontasäännöt, sellaisina kuin ne olivat voimassa tämän asian tosiseikkojen tapahtumahetkellä, jäljempänä DC). DC 1.2 a -säännössä dopingrikkomus määritellään seuraavasti: "Kiellettyjen aineiden löytyminen kilpailijan kudoksista tai nesteistä." Tämä vastaa edellä mainitun antidopingsäännöstön 2 artiklan 2 kohdassa annettua määritelmää, jonka mukaan dopingrikkomuksia ovat "kielletty aine urheilijan elimistössä, tällaisen aineen käytön tai kielletyn menetelmän käytön toteaminen".

3 Nandroloni ja sen aineenvaihduntatuotteet norandrosteroni (NA) ja noretiocholanoloni (NE) (joita kutsutaan jäljempänä yhteisnimityksellä nandroloni) ovat kiellettyjä anabolisia aineita. Tästä huolimatta KOK:n ja FINAn valtuuttamien 27 laboratorion käytännön mukaan ja nandrolonin mahdollisen luonnollisen ja siis sallitun tuotannon huomioimiseksi tämän aineen esiintymistä miesurheilijoiden kehossa pidetään dopingin käyttönä ainoastaan sikäli kuin sen määrä ylittää 2 nanogramman (ng) raja-arvon virtsamillilitraa (ml) kohden.

4 Kun on kyse ensimmäisestä dopingrikkomuksesta anabolisella aineella, DC 9.2 a -säännössä edellytetään, että urheilijalle asetetaan vähintään neljän vuoden kilpailukielto, mutta tätä rangaistusta voidaan kuitenkin lyhentää DC 9.2 -säännön viimeisen virkkeen, DC 9.3- ja DC 9.10 -säännön mukaan, jos urheilija osoittaa, ettei hän ole ottanut tietoisesti kiellettyä ainetta tai jos hän osoittaa, miten kyseinen aine on voinut joutua hänen elimistöönsä ilman, että hän on toiminut huolimattomasti.

5 Rangaistukset määrää FINAn Doping Panel, jonka päätöksistä voidaan DC 8.9 -säännön mukaan valittaa urheilun välimiesoikeuteen (jäljempänä CAS). KOK:sta riippumaton urheilun kansainvälinen välimieslautakunta (jäljempänä ICAS) rahoittaa ja hallinnoi CASia, jonka kotipaikka on Lausannessa.

6 CASin ratkaisuista voidaan valittaa Sveitsin valaliiton korkeimpaan tuomioistuimeen, joka on toimivaltainen käsittelemään uudelleen Sveitsissä annettuja kansainvälisiä välitystuomioita.

7 Kantajat ovat kaksi ammattiurheilijaa, joiden laji on pitkänmatkan uinti, joka vastaa uinnissa maratonjuoksua.

8 Salvador de Bahiassa (Brasilia) käydyn tämän lajin maailmancupin, jossa kantajat saavuttivat ensimmäisen ja toisen sijan, aikana 31.1.1999 suoritetussa antidoping-valvonnassa molempien dopingnäytteestä löytyi nandrolonia. D. Meca-Medinan näytteessä nandrolonin määrä oli 9,7 ng/ml ja I. Majcenin näytteessä 3,9 ng/ml.

9 FINAn Doping Panel päätti 8.8.1999 tekemällään ratkaisulla asettaa kantajat neljän vuoden kilpailukieltoon.

10 Kantajien valitettua asiasta CASiin tämä vahvisti 29.2.2000 antamallaan välitystuomiolla Doping Panelin ratkaisun.

11 Vuoden 2000 tammikuussa tieteelliset kokeet osoittivat, että ihmisen elimistö voi valmistaa nandrolonin aineenvaihduntatuotteita luonnollisesti tiettyjen elintarvikkeiden, joihin kuuluu esimerkiksi kuohitsemattoman sian liha, nauttimisen yhteydessä siinä määrin, että hyväksytty raja-arvo saatetaan ylittää.

12 Tämä tieteellinen kehitys huomioon ottaen FINA ja kantajat sopivat 20.4.2000 tehdyllä välimiessopimuksella asian saattamisesta uudelleen CASin käsiteltäväksi sen uudelleen tutkimiseksi.

13 CAS lyhensi 23.5.2001 antamallaan välitystuomiolla kantajien kilpailukieltoa kahteen vuoteen.

14 Kantajat eivät valittaneet tästä välitystuomiosta Sveitsin valtioliiton korkeimpaan tuomioistuimeen.

15 Kantajat kantelivat 30.5.2001 päivätyllä kirjeellä komissiolle 6 päivänä helmikuuta 1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 (EY [81] ja [82] artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus) (EYVL 1962, 13, s. 204) 3 artiklan perusteella väittäen, että EY 81 ja/tai EY 82 artiklaa oli rikottu.

16 Kantajat kyseenalaistivat kantelussaan KOK:n hyväksymien ja FINAn täytäntöönpanemien tiettyjen säännösten sekä dopingvalvontaa koskevien tiettyjen käytäntöjen yhteensoveltuvuuden yhteisön kilpailusääntöjen ja palvelujen tarjoamisen vapautta koskevan säännön kanssa. Kantajien mukaan raja-arvon vahvistaminen 2 ng:ksi/ml on ensinnäkin KOK:n ja sen valtuuttamien 27 laboratorion välinen yhdenmukaistettu menettelytapa. Tämä raja-arvo ei kantajien mukaan ole tieteellisesti perusteltu, ja se saattaa johtaa syyttömien ja yksinomaan huolimattomien urheilijoiden poissulkemiseen kilpailuista. Kantajien tapauksessa todetut raja-arvojen ylitykset saattoivat heidän mukaansa johtua kuohitsemattoman sian lihaa sisältävän aterian nauttimisesta. Lisäksi se, että KOK on ottanut käyttöön ankaran vastuun järjestelmän ja asettanut elimiä (CAS ja ICAS), joiden tehtävänä on urheilun riita-asioiden ratkaiseminen välimiesmenettelyssä ja jotka eivät ole riittävän itsenäisiä KOK:hon nähden, tukee kantajien mukaan tämän raja-arvon kilpailunvastaisuutta.

17 Kantelun mukaan näiden sääntöjen soveltaminen (jäljempänä joko riidanalaiset antidopingsäännöt tai riidanalainen antidopingsäännöstö) johtaa erityisesti EY 49 artiklassa taattujen urheilijoiden taloudellisten vapauksien loukkaamiseen, ja kilpailuoikeuden näkökulmasta tarkasteltuna niiden oikeuksien loukkaamiseen, joihin urheilijat voivat vedota EY 81 artiklan ja EY 82 artiklan perusteella.

18 Kuulemisesta tietyissä EY:n perustamissopimuksen [81] ja [82] artiklan mukaisissa menettelyissä 22 päivänä joulukuuta 1998 annetun komission asetuksen (EY) N:o 2842/98 (EYVL L 354, s. 18) 6 artiklan mukaisesti komissio esitti kantajille 8.3.2002 päivätyllä kirjeellä syyt, joiden vuoksi se katsoi, ettei se voinut ryhtyä toivottuihin jatkotoimenpiteisiin kantelun suhteen.

19 Kantajat esittivät 11.4.2002 päivätyllä kirjeellä komissiolle huomautuksensa 8.3.2002 päivätystä kirjeestä.

20 Komissio hylkäsi 1.8.2002 tekemällään päätöksellä (jäljempänä riidanalainen päätös) kantajien kantelun tutkittuaan riidanalaisen antidopingsäännöstön kilpailuoikeuden arviointiperusteiden mukaan ja katsoi, että tämä säännöstö ei kuulu EY 81 artiklassa ja EY 82 artiklassa vahvistetun kiellon soveltamisalaan (riidanalaisen päätöksen 33—70 kohta).

Menettely ja asianosaisten vaatimukset

21 Kantajat nostivat tämän kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 11.10.2002 toimittamallaan kannekirjelmällä.

22 Kantajat tekivät samana päivänä päivätyllä erillisellä asiakirjalla hakemuksen nopeutetusta menettelystä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 76 a artiklan mukaisesti. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi tämän hakemuksen, jota komissio vastusti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 25.10.2002 toimittamissaan huomautuksissa.

23 Suomen tasavalta pyysi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 24.1.2003 toimittamallaan asiakirjalla saada osallistua oikeudenkäyntiin tukeakseen komission vaatimuksia. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen neljännen jaoston puheenjohtaja hyväksyi väliintulohakemuksen 25.2.2003 antamallaan määräyksellä. Väliintulija toimitti väliintulokirjelmänsä 7.4.2003.

24 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (neljäs jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn.

25 Kantajat ja vastaaja osallistuivat 21.4.2004 pidettyyn istuntoon, ja niiden huomautukset ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin tässä yhteydessä. Väliintulija ei osallistunut suulliseen käsittelyyn, mikä merkittiin suullisen käsittelyn pöytäkirjaan.

26 Kantajat vaativat, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumoaa riidanalaisen päätöksen.

27 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen

— velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

28 Suomen tasavalta vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkää kanteen.

Oikeudellinen arviointi

Asianosaisten lausumat

29 Kantajat esittävät kolme kumoamisperustetta kanteensa tueksi.

30 Ensimmäisen kumoamisperusteen mukaan komissio teki ilmeisen arviointivirheen sekä tosiseikkojen että oikeudellisten seikkojen osalta, kun se katsoi, että KOK ei ole yhteisöjen oikeuskäytännössä tarkoitettu yritys.

31 Toisen kumoamisperusteen mukaan komissio teki ilmeisen arviointivirheen sekä tosiseikkojen että oikeudellisten seikkojen osalta, kun se katsoi, että riidanalaisen antidopingsäännöstön aiheuttama urheilijoiden vapauden rajoittaminen ei ole EY 81 artiklassa tarkoitettu kilpailun rajoitus sillä perusteella, että tällainen rajoitus liittyy luonnostaan urheilukilpailujen järjestämiseen ja niiden asianmukaiseen toteuttamiseen ja että se on tarpeen dopingin torjunnan tavoitteen toteuttamiseksi. Kantajien mukaan komissio sovelsi virheellisesti yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-309/99, Wouters ym., 19.2.2002 annetussa tuomiossa (Kok. 2002, s. I-1577) vahvistettuja perusteita.

32 Kolmannen kumoamisperusteen mukaan komissio teki ilmeisen arviointivirheen sekä tosiseikkojen että oikeudellisten seikkojen osalta, kun se totesi riidanalaisen päätöksen 71 perustelukappaleessa seuraavaa: "Kantelussa ei esitetä tosiseikkoja, joiden perusteella voitaisiin päätellä, että jäsenvaltio tai assosioitunut valtio olisi rikkonut EY 49 artiklaa. Mikään ei osoita, että jäsenvaltion viranomainen on vastuussa sellaisten toimien toteuttamisesta, jotka voisivat osoittautua palvelujen tarjoamisen vapauden periaatteen vastaisiksi."

33 Kun komissio oli alustavasti väittänyt, että kanne on ilmeisen perusteeton, koska sillä pyritään kyseenalaistamaan urheilun alaan kuuluva rangaistus ja dopingin torjuntaa varten asetetut tieteelliset perusteet syistä, jotka perustuvat keinotekoisesti kilpailuoikeuteen, se perusteli kolmen kumoamisperusteen kiistämisen yhteydessä riidanalaisessa päätöksessä tehdyn arvioinnin. Komissio toteaa yhtäältä, että se totesi riidanalaisen päätöksen 37 kohdassa, että KOK voidaan luokitella yritykseksi, ja se lisäsi, että KOK voidaan olympialiikkeessä luokitella kansallisten ja kansainvälisten yritysten yhteenliittymien yhteenliittymäksi. Komissio väittää toisaalta katsoneensa perustellusti riidanalaisen päätöksen 55, 70 ja 72 kohdassa, että riidanalaiset antidopingsäännöt eivät kuulu EY 81 artiklan 1 kohdassa ja EY 82 artiklassa vahvistetun kiellon soveltamisalaan, ja se katsoo, että se ei soveltanut virheellisesti

asiassa Wouters annetussa tuomiossa asetettuja arviointiperusteita. Komissio katsoo lopuksi hylänneensä perustellusti kantelun sikäli kuin se koskee EY 49 artiklan rikkomista, koska kantelussa ei esitetä seikkoja, joiden perusteella voitaisiin katsoa, että jäsenvaltio tai assosioitunut valtio olisi rikkonut tätä artiklaa (riidanalaisen päätöksen 71 kohta).

34 Suomen tasavalta väittää puolestaan, että urheilua voidaan tarkastella kahdesta näkökulmasta käsin: yhtäältä on kyseessä varsinainen urheilutoiminta, jolla on yhteiskunnallinen, yhdistävä ja kulttuuriin liittyvä rooli, ja toisaalta urheiluun liittyvä taloudellinen toiminta. Yhteisöjen tuomioistuin on Suomen tasavallan mukaan vahvistanut, että urheilu kuuluu yhteisöjen oikeuden soveltamisalaan ainoastaan sikäli kuin on kyse EY 2 artiklassa tarkoitetusta taloudellisesta toiminnasta (asia 36/74, Walrave ja Koch, tuomio 12.12.1974, Kok. 1974, s. 1405, Kok. Ep. II, s. 415, 8 kohta; asia C-415/93, Bosman, tuomio 15.12.1995, Kok. 1995, s. I-4921, 73 kohta ja yhdistetyt asiat C-51/96 ja C-191/97, Deliège, tuomio 11.4.2000, Kok. 2000, s. I-2549, 41 kohta). Varsinainen urheilu ja tähän toimintaan liittyvät säännöt, joihin antidopingsäännöt kuuluvat, eivät näin ollen kuulu yhteisöjen kilpailuoikeuden soveltamisalaan. Tämän vuoksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei Suomen tasavallan mukaan voi hyväksyä tätä kannetta heikentämättä kansainvälistä dopingin torjunnan järjestelmää, mikä puolestaan heikentäisi niitä arvoja, joita urheilun järjestämisellä pyritään edistämään.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

35 Tämä kanne, jolla pyritään sellaisen päätöksen kumoamiseen, jolla hylättiin kantelu EY 81 ja EY 82 artiklan soveltamismenettelyn jälkeen, koskee lähinnä sitä, voidaanko antidopingsäännöstö riitauttaa palvelujen tarjoamisen vapautta koskevan EY 49 artiklan perusteella, ja mitä mahdollisia seurauksia tästä yhteisöjen kilpailuoikeuden mukaan on.

36 Jotta tähän kysymykseen, josta kanteen ratkaisu riippuu, sekä asianosaisten ja väliintulijan esittämiin kanneperusteisiin ja lausumiin voidaan vastata, riidanalaisen antidopingsäännöstön luonne ja sisältö on tarpeen määritellä yhteisöjen tuomioistuimen sen oikeuskäytännön valossa, joka koskee taloudellisia vapauksia koskevien EY:n perustamissopimuksen määräysten ja erityisesti määräysten, joita sovelletaan työntekijöiden vapaan liikkuvuuden, palvelujen tarjoamisen vapauden ja kilpailun alalla, soveltamista urheilun alaan liittyviin sääntöihin.

Taloudellisia vapauksia koskevien EY:n perustamissopimuksen määräysten soveltaminen urheilun alaan liittyviin sääntöihin

37 Aluksi on muistutettava, että yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan urheilu kuuluu yhteisön tavoitteet huomioon ottaen yhteisön oikeuden soveltamisalaan ainoastaan siltä osin kuin on kyse EY 2 artiklassa tarkoitetusta taloudellisesta toiminnasta (em. asia Walrave, tuomion 4 kohta; asia 13/76, Donà, tuomio 14.7.1976, Kok. 1976, s. 1333, Kok. Ep. III, s. 177, 12 kohta; em. asia Bosman, tuomion 73 kohta; em. asia Deliège, tuomion 41 kohta ja asia C-176/96, Lehtonen ja Castors Braine, tuomio 13.4.2000, Kok. 2000, s. I-2681, 32 kohta). Yhteisöjen tuomioistuin on sitä paitsi todennut, että urheilutoiminnalla on Euroopan yhteisössä huomattava yhteiskunnallinen merkitys (em. asia Bosman, tuomion 106 kohta ja em. asia Deliège, tuomion 41 kohta).

38 Tämä oikeuskäytäntö saa sitä paitsi tukea urheilua koskevasta julistuksesta N:o 29, joka on liitetty Amsterdamin sopimuksen tekstin laatineen konferenssin päätösasiakirjaan ja jossa korostetaan urheilun yhteiskunnallista merkitystä ja kehotetaan muun muassa Euroopan unionin toimielimiä ottamaan erityisesti huomioon amatööriurheilun erityispiirteet. Tämä julistus on erityisesti yhdenmukainen kyseisen oikeuskäytännön kanssa sikäli kuin se koskee tilanteita, joissa urheilu on taloudellista toimintaa (em. asia Deliège, tuomion 42 kohta).

39 Kun urheilutoiminta on palkkatyön tekemistä tai palvelujen tarjoamista maksua vastaan, se kuuluu erityisesti joko EY 39 artiklan ja sitä seuraavien artiklojen tai EY 49 artiklan ja sitä seuraavien artiklojen soveltamisalaan (em. asia Walrave, tuomion 5 kohta; em. asia Donà, tuomion 12 ja 13 kohta ja em. asia Bosman, tuomion 73 kohta).

40 Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan kieltoja, joista näissä perustamissopimuksen määräyksissä määrätään, sovelletaan tällä tavoin urheilun alalla annettuihin sääntöihin, jotka koskevat urheilutoiminnalla mahdollisesti olevaa taloudellista puolta. Yhteisöjen tuomioistuin on tässä yhteydessä katsonut, että säännöt, jotka koskevat siirtokorvausten maksamista ammattilaispelaajien siirtyessä urheiluseurasta toiseen (siirtomääräykset) tai jotka rajoittavat muista jäsenvaltioista lähtöisin olevien sellaisten ammattilaispelaajien määrää, joita nämä seurat voivat käyttää peleissä (seurajoukkueiden kokoonpanoa koskevat säännöt), tai joissa vahvistetaan ilman yksinomaan urheilua koskevia objektiivisia tai pelaajien erilaisiin tilanteisiin perustuvia syitä muista jäsenvaltioista lähtöisin olevien pelaajien siirtomääräaikoja (siirtomääräaikoja koskevat määräykset), kuuluvat perustamissopimuksen näiden määräysten soveltamisalaan ja niihin sovelletaan näissä määräyksissä vahvistettuja kieltoja (ks. em. asia Bosman, tuomion 114 ja 137 kohta; em. asia Lehtonen, tuomion 60 kohta ja asia C-438/00, Deutscher Handballbund, tuomio 8.5.2003, Kok. 2003, s. I-4135, 56—58 kohta; jäljempänä asia Kolpak).

41 Perustamissopimuksen näissä määräyksissä määrätyt kiellot eivät puolestaan koske puhtaasti urheiluun liittyviä sääntöjä eli sääntöjä, jotka koskevat yksinomaan urheiluun liittyviä kysymyksiä ja joilla ei tällaisina ole mitään tekemistä taloudellisen toiminnan kanssa (em. asia Walrave, tuomion 8 kohta). Tällaiset säännöt, jotka liittyvät urheilukilpailujen erityisluonteeseen ja -puitteisiin, kuuluvat luonnostaan tällaisten kilpailujen järjestämiseen ja niiden asianmukaiseen toteuttamiseen, eikä niiden voida katsoa rajoittavan työntekijöiden vapaata liikkuvuutta ja palvelujen tarjoamisen vapautta koskevia yhteisön sääntöjä. Tässä yhteydessä on katsottu, että säännöt, jotka koskevat maajoukkueiden koostumusta (em. asia Walrave, tuomion 8 kohta ja em. asia Donà, tuomion 14 kohta), tai säännöt, jotka koskevat sitä, miten urheiluliitot valitsevat jäsenistään ne, jotka voivat osallistua huipputason kansainvälisiin urheilukilpailuihin (em. asia Deliège, tuomion 64 kohta), ovat puhtaasti

urheiluun liittyviä sääntöjä, jotka eivät luonnostaan kuulu EY 39 ja EY 49 artiklan soveltamisalaan. Näihin sääntöihin kuuluvat suppeassa mielessä myös "pelisäännöt", joita ovat esimerkiksi säännöt, joissa vahvistetaan otteluiden kesto tai kentällä olevien pelaajien määrä, koska urheilun olemassaolo ja toimivuus riippuvat määritellyistä säännöistä. Tätä perustamissopimuksen edellä mainittujen määräysten soveltamisalaa ei kuitenkaan voida rajoittaa enemmän kuin rajoituksen varsinainen tarkoitus edellyttää (em. asia Walrave, tuomion 9 kohta; em. asia Donà, tuomion 15 kohta; em. asia Bosman, tuomion 76 ja 127 kohta; em. asia Deliège, tuomion 43 kohta ja em. asia Lehtonen, tuomion 34 kohta).

42 On todettava, että yhteisöjen tuomioistuin ei joutunut edellä mainituissa asioissa lausumaan siitä, sovelletaanko kilpailua koskevia perustamissopimuksen määräyksiä kyseessä oleviin urheiluun liittyviin sääntöihin (ks. tämän osalta em. asia Bosman, tuomion 138 kohta; em. asia Deliège, tuomion 36—40 kohta ja em. asia Lehtonen, tuomion 28 kohta). Oikeuskäytännöstä ilmenevät periaatteet, jotka koskevat henkilöiden vapaata liikkuvuutta ja palvelujen tarjoamisen vapautta koskevien yhteisön määräysten soveltamista urheilun alan sääntöihin, ovat kuitenkin sovellettavissa myös, kun kyseessä ovat kilpailua koskevat perustamissopimuksen määräykset. Koska puhtaasti urheiluun liittyvällä säännöstöllä ei ole mitään tekemistä taloudellisen toiminnan kanssa, tästä seuraa yhteisöjen tuomioistuimen mukaan, että se ei kuulu EY 39 ja EY 49 artiklan soveltamisalaan, mikä merkitsee myös, että sillä ei ole mitään tekemistä kilpailun alan taloudellisten suhteiden kanssa, mistä seuraa, että se ei kuulu myöskään EY 81 ja EY 82 artiklan soveltamisalaan. Säännöt, jotka eivät liity puhtaasti urheiluun vaan koskevat urheilutoiminnalla mahdollisesti olevaa taloudellista puolta, kuuluvat puolestaan sekä EY 39 ja EY 49 artiklan että EY 81 ja EY 82 artiklan määräysten soveltamisalaan, vaikka ne on annettu urheilun alalla, ja niillä voidaan tietyissä tapauksissa loukata näillä määräyksillä taattuja vapauksia (ks. tämän osalta julkisasiamies Lenzin ratkaisuehdotus em. asiassa Bosman, Kok. 1995, s. I-4930, 253—286 kohta ja erityisesti 262, 277 ja 278 kohta; julkisasiamies Cosmaksen ratkaisuehdotus em. asiassa Deliège, Kok. 2000, s. I-2553, 103—112 kohta ja julkisasiamies Alberin ratkaisuehdotus em. asiassa Lehtonen, Kok. 2000, s. I-2685, 110 ja 115 kohta) ja niihin voidaan soveltaa EY 81 ja EY 82 artiklan soveltamismenettelyä.

43 Antidopingsäännöstön ja tässä asiassa riidanalaisten antidopingsääntöjen luonne on määriteltävä nämä seikat huomioon ottaen.

Riidanalaisten antidopingsääntöjen luonne

44 On todettava, että vaikka on varmasti totta, että huippu-urheilusta on suuressa määrin tullut taloudellista toimintaa, dopingin torjunnalla ei kuitenkaan ole minkäänlaisia taloudellisia tavoitteita. Dopingin torjunnalla pyritään ensinnäkin säilyttämään urheilun henki (fair play), jota ilman urheilu ei enää olisi urheilua siitä riippumatta, harjoitetaanko sitä harrastusmielessä vai ammattimaisesti. Pelkästään tämä yksinomaan yhteiskunnallinen tavoite oikeuttaa dopingin torjunnan. Toiseksi sikäli kuin dopingaineilla on negatiivisia fysiologisia vaikutuksia, tällä torjunnalla pyritään urheilijoiden terveyden suojeluun. Dopingin kieltäminen on fair playtä koskevan vaatimuksen erityinen ilmentymä, ja se on näin ollen yksi urheilun tärkeimmistä säännöistä.

45 On sitä paitsi korostettava, että urheilun harjoittaminen on itsessään maksutonta ei-taloudellista toimintaa siitä riippumatta, että urheilija toteuttaa sen osana ammattilaisurheilutoimintaa. Toisin sanoen dopingin kielto ja antidopingsäännöstö koskevat yksinomaan ja siitä huolimatta, että urheilija on ammattilainen, urheilutoiminnan ei-taloudellista ulottuvuutta, joka muodostaa sen ytimen.

46 Nämä näkemykset saavat vastakaikua 1.12.1999 tehdystä yhteisön tukisuunnitelmasta dopingin torjumiseksi urheilussa (KOM(1999) 643 lopullinen), jonka mukaan doping "on ristiriidassa urheilun perimmäisen tavoitteen kanssa", komission 29.9.1998 päivätystä valmisteluasiakirjasta, jonka otsikko on "Yhteisön toiminnan kehitys ja näkymät urheilun alalla" ja jossa todetaan, että "urheilulla on yhteiskunnassa kasvattava rooli siihen kuuluvien 'fair playihin', solidaarisuuteen, rehelliseen kilpailuun [ja] joukkuehenkeen liittyvien arvojen vuoksi", ja 10.12.1999 annetusta komission kertomuksesta Eurooppa-neuvostolle nykyisten urheiluun liittyvien rakenteiden turvaamisesta ja urheilun yhteiskunnallisen tehtävän säilyttämisestä Euroopan yhteisössä (KOM(1999) 644 lopullinen, jota kutsutaan myös nimellä Helsinki-selvitys), jonka mukaan "lajille välttämättömät säännöt ovat ensisijassa 'pelisääntöjä' ja näiden sääntöjen tarkoituksena ei ole vääristää kilpailua".

47 Edellä esitetyn perusteella on todettava, että dopingin kielto perustuu puhtaasti urheilua koskeviin seikkoihin eikä sillä ole näin ollen mitään tekemistä taloudellisten seikkojen kanssa. Tämä toteamus merkitsee edellä 37—42 kohdassa mainitun oikeuskäytännön ja näissä kohdissa mainittujen seikkojen valossa, että dopingin torjuntaa koskevat säännöt eivät sen enempää kuin yhteisöjen tuomioistuimen asioissa Walrave, Donà ja Deliège tarkastelemat säännötkään voi kuulua taloudellisia vapauksia koskevien perustamissopimuksen määräysten ja erityisesti EY 49, EY 81 ja EY 82 artiklan soveltamisalaan. Antidopingsäännöt liittyvät läheisesti urheiluun sellaisenaan.

48 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että tässä asiassa on päädyttävä samaan ratkaisuun riidanalaisen antidopingsäännöstön osalta.

49 Asiakirja-aineiston perusteella on yhtäältä ilmeistä, että riidanalaisella antidopingsäännöstöllä ei pyritä syrjintään. Kantajat eivät varsinkaan ole väittäneet, että edellä 3 kohdassa tarkoitettua raja-arvoa sovellettaisiin valikoivasti tiettyihin urheilijoihin tai urheilijaryhmiin näiden syrjäyttämiseksi kilpailuista, vaan aivan päinvastoin. Jos olisi kyse tällaisesta syrjinnästä, taloudellisia vapauksia koskevien perustamissopimuksen määräysten soveltamisalan rajoittamista, jonka yhteisöjen tuomioistuin on hyväksynyt, kun kyseessä ovat puhtaasti urheiluun liittyvät säännöt (em. asia Walrave, tuomion 9 kohta), ei selvästi voitaisi soveltaa kyseessä olevan säännöstön osalta. Tällainen rajoitus ylittäisi itse asiassa varsinaisen tarkoituksensa, joka on "jalon kilpailun ja muiden urheilun ihanteiden" säilyttäminen (julkisasiamies Cosmaksen asiassa Deliège antaman ratkaisuehdotuksen 50—74 kohta). Tällainen säännöstö kuuluisi näin ollen taloudellisia vapauksia koskevien perustamissopimuksen määräysten soveltamisalaan, ja kyseessä voisi olla näiden vapauksien loukkaaminen, mikä komission olisi todettava ja mistä sen olisi rangaistava EY 81 ja EY 82 artiklan soveltamismenettelyssä, jos kyseessä oleva säännöstö merkitsisi kilpailusääntöjen rikkomista.

50 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo toisaalta, että väitteitä, joilla kantajat pyrkivät kahdesta eri näkökulmasta asettamaan kyseenalaiseksi riidanalaisen antidopingsäännöstön puhtaasti urheilullisen luonteen, ei voida hyväksyä.

51 Ensimmäisestä näkökulmasta käsin kantajat väittävät, että riidanalainen antidopingsäännöstö loukkaa heidän taloudellisia vapauksiaan, koska se aiheuttaa heille taloudellisia seurauksia.

52 Tämä päättely, joka merkitsee itse asiassa sitä, että säännöstö ei voisi liittyä puhtaasti urheiluun, jos siitä aiheutuu taloudellisia seurauksia, on ristiriidassa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön kanssa.

53 Ensinnäkin juuri siksi, että urheiluun liittyvällä säännöstöllä on taloudellisia seurauksia ammattilaisurheilijoille, ja toiseksi siksi, että tietyt näistä urheilijoista pitävät tätä säännöstöä liian pitkälle menevänä, käsiteltävänä oleva asia kuten myös kysymys siitä, liittyykö tämä säännöstö puhtaasti urheiluun (kuten em. asioissa Walrave, Deliège ja Donà annettujen tuomioiden taustalla olevat säännökset) vai koskeeko se urheilutoiminnan taloudellista puolta (kuten em. asioissa Bosman, Lehtonen ja Kolpak annettujen tuomioiden taustalla olevat säännökset), nousee esiin.

54 Edelleen ensimmäisestä näkökulmasta käsin kantajat väittivät muun muassa suullisessa käsittelyssä, että riidanalainen antidopingsäännöstö rikkoo perustamissopimuksessa taattuja urheilijoiden taloudellisia vapauksia sen väitetysti liian pitkälle menevän luonteen vuoksi. Toisin sanoen tämä säännöstö, joka ei muutoin ole syrjivä, ei ole pelkkä antidopingsäännöstö eikä näin ollen pelkästään puhtaasti urheiluun liittyvä säännöstö sikäli kuin sillä mennään tätä pidemmälle ja juuri puhtaasti urheilullisten seikkojen ylittämisen vuoksi.

55 Tätä päättelyä ei voida hyväksyä. On kiistatonta, että riidanalaiset säännöt ovat luonteeltaan antidopingsäännöksiä. Niillä ei erityisesti pyritä mitenkään syrjintään. Vaikka näiden sääntöjen olisi osoitettu olevan liian pitkälle meneviä, tämä ei näin ollen aiheuta sitä, että nämä säännöt eivät enää olisi puhtaasti urheiluun liittyviä sääntöjä, eikä siis sitä, että niiden sääntöjenmukaisuus riippuisi kilpailuoikeuden

taloudellisten perusteiden mukaisesta arvioinnista, koska ne rajoittuvat varsinaiseen tavoitteeseensa, joka on dopingin torjunta ja urheiluhengen säilyttäminen. Kantajat myöntävät sitä paitsi itse tämän tavoitteen tavoittelun oikeutuksen.

56 Kantajat toteavat toisesta näkökulmasta käsin kannekirjelmässään, että riidanalainen antidopingsäännöstö ei perustu yksinomaan epäitsekkäisiin seikkoihin ja terveyteen, vaan myös KOK:n omiin taloudellisiin näkökohtiin ja erityisesti huoleen — joka on periaatteessa oikeutettu — olla heikentämättä olympialaisten taloudellisia mahdollisuuksia dopingiin liittyvillä skandaaleilla. Sikäli kuin tällä väitteellä pyritään esittämään, että riidanalainen antidopingsäännöstö ei liittyisi puhtaasti urheiluun, se on hylättävä.

57 Se, että KOK on riidanalaista antidopingsäännöstöä vahvistaessaan mahdollisesti saattanut olla huolissaan olympialaisten taloudellisten mahdollisuuksien säilyttämisestä, mikä on kantajien itsensä mukaan oikeutettua, ei itsessään merkitse sitä, ettei tämä säännöstö olisi luonteeltaan yksinomaan urheiluun liittyvä.

58 Vaikka sitä paitsi osoitettaisiin — mitä ei ole tehty —, että KOK toimi yksinomaan pelkän taloudellisen etunsa huomioon ottaen, on katsottava, että se hyväksyi raja-arvoksi tieteellisesti tarkastellen perustelluimman arvon. KOK:n taloudellinen etu on se, että käytössä oleva antidopingsäännöstö on tieteellisesti tarkastellen täsmällisin, jotta voidaan varmistaa urheilukilpailujen paras taso ja siis tiedotusvälineiden kiinnostus ja välttää skandaalit, jotka syyttömien urheilijoiden järjestelmällinen poissulkeminen kilpailuista saattaisi aiheuttaa.

59 Tästä seuraa, että kantajien väitteillä, jotka koskevat sitä, että väitetysti liian matalan raja-arvon vahvistaminen on KOK:n taloudellisen edun mukaista, ei ole merkitystä eivätkä ne ole vakuuttavia ja ne on hylättävä.

60 Riidanalaisen päätöksen osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että komission tämän päätöksen 72 perustelukappaleessa esittämä päätelmä, jonka mukaan "kyseessä olevat säännöt ja käytännöt eivät kuulu [EY] 81 ja [EY] 82 artiklassa vahvistetun kiellon soveltamisalaan", on oikea.

61 Todettuaan riidanalaisen päätöksen 40 kohdassa, että riidanalaisten antidopingsääntöjen EY 81 artiklan mukaisuuden arviointi edellyttää tarkastelua, jolla pyritään määrittelemään, onko niiden tarkoituksena tai seurauksena siinä oikeudellisessa ja taloudellisessa yhteydessä, jossa ne pannaan täytäntöön, rajoittaa kilpailua, komissio totesi päättelynsä tueksi aluksi, että näiden sääntöjen tarkoituksena ei ole kilpailun rajoittaminen. Kyseessä ovat komission mukaan välineet, joilla pyritään yksinomaan tukahduttamaan doping ja joiden ainoana tarkoituksena on varmistaa sellaisten urheilijoiden yksilöiminen ja rankaiseminen, joiden käyttäytyminen on vastoin heitä sitovia velvoitteita, jotka koskevat kiellettyjen aineiden ja tapojen käyttöä (riidanalaisen päätöksen 41 kohta). Kilpailuvaikutusten osalta komissio katsoi, että urheilijan toiminnanvapautta voidaan antidopingsääntöjen vaikutuksesta rajoittaa, mutta tällainen rajoitus ei ole välttämättä EY 81 artiklassa tarkoitettu kilpailunrajoitus, koska se saattaa liittyä luonnostaan urheilukilpailun järjestämiseen ja asianmukaiseen toteuttamiseen (riidanalaisen päätöksen 42 kohta). Komissio päätyi riidanalaisessa päätöksessä seuraavaksi asiassa Wouters annettuun tuomioon perustuvan tarkastelun perusteella siihen, että riidanalaiset antidopingsäännöt liittyvät luonnostaan urheilukilpailujen asianmukaiseen toteuttamiseen, ne ovat tarpeen dopingin tehokkaaksi torjumiseksi ja urheilijoiden toiminnanvapautta ei rajoiteta niillä enemmän kuin tämän tavoitteen saavuttaminen edellyttää. Ne eivät näin ollen komission mukaan kuulu EY 81 artiklassa vahvistetun kiellon soveltamisalaan (riidanalaisen päätöksen 55 kohta).

62 Komissio täsmensi suullisessa käsittelyssä vastauksena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämään kysymykseen, että riidanalainen päätös perustuu edellä 37 ja 41 kohdassa mainituissa asioissa Walrave, Donà ja Deliège annettuihin tuomioihin ja siis riidanalaisen antidopingsäännöstön puhtaasti urheiluun liittyvään luonteeseen. Se lisäsi, että vaikka se tarkasteli riidanalaista antidopingsäännöstöä, joka kuitenkin liittyy puhtaasti urheiluun, kilpailuoikeuden näkökulmasta ja asiassa Wouters annetussa tuomiossa vahvistetun tarkastelutavan mukaisesti, tämä tapahtui

"toissijaisesti" tai "ylimääräisesti". Komissio väitti halunneensa erityisesti varmistua siitä, että riidanalainen antidopingsäännöstö ei ole syrjivä.

63 Tämän viimeisen seikan osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa, että kantelussa ei väitetty, että riidanalainen antidopingsäännöstö olisi syrjivä. On päinvastoin kiistatonta, että sitä sovelletaan kaikkiin urheilijoihin. Tämä kiistaton tosiseikka on lisäksi riidanalaisen päätöksen, jonka 50 kohdassa se tyydytään mainitsemaan, taustalla.

64 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo sen yleisemmän kysymyksen osalta, joka koski sitä, että komissio tarkasteli sen omien sanojen mukaan toissijaisesti tai ylimääräisesti riidanalaista antidopingsäännöstöä kilpailuoikeuden näkökulmasta, että tällainen tarkastelu ei ollut tarpeen, koska kyseessä on puhtaasti urheiluun liittyvä säännöstö ja kun otetaan huomioon asioissa Walrave, Donà ja Deliège annetut tuomiot.

65 On lisäksi huomautettava, että tämä asia eroaa asiassa Wouters annettuun tuomioon johtaneesta tilanteesta. Asiassa Wouters kyseessä ollut säännöstö koski markkinakäyttäytymistä — asianajajien ja tilintarkastajien välisten verkostojen luomista —, ja sitä sovellettiin perusolemukseltaan taloudelliseen toimintaan eli asianajajan toimintaan. Tässä asiassa kyseessä oleva säännöstö koskee puolestaan käyttäytymistä — dopingia —, jota ei voida urheilun luonnetta vääristämättä rinnastaa markkinakäyttäytymiseen, ja sitä sovelletaan urheilutoimintaan, jolla ei itsessään ole mitään tekemistä taloudellisten seikkojen kanssa, kuten edellä 45 kohdassa todettiin.

66 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo kuitenkin, että päätelmää, jonka komissio teki riidanalaisessa päätöksessä ja jonka mukaan riidanalainen antidopingsäännöstö ei kuulu EY 81 ja EY 82 artiklan soveltamisalaan, ei voida kyseenalaistaa viittauksella asiassa Wouters annetussa tuomiossa käytettyyn tarkastelutapaan, koska tämä päätelmä perustuu loppujen lopuksi näkemykseen, jonka mukaan riidanalainen antidopingsäännöstö on puhtaasti urheiluun liittyvä säännöstö.

67 Koska antidopingsäännöstö liittyy puhtaasti urheiluun, kantajat voivat riitauttaa sen yksinomaan urheiluun liittyvien sääntöjen perusteella, ja yksinomaan urheiluriitoja käsittelevillä elimillä on toimivalta asiassa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa tämän osalta, että kantajilla on käytettävissään muutoksenhakukeinoja, joita he ovat käyttäneet vain osittain. He eivät valittaneet CASin 23.5.2001 antamasta välitystuomiosta Sveitsin valaliiton korkeimpaan tuomioistuimeen.

68 Kaiken edellä esitetyn perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että kantajien tämän kanteen tueksi esittämät kolme kumoamisperustetta ovat merkityksettömiä. Ensimmäiset kaksi kumoamisperustetta, jotka koskevat ilmeisiä arviointivirheitä, jotka komission väitetään tehneen sen luokitellessa KOK:n yritykseksi ja soveltaessa asiassa Wouters annetussa tuomiossa vahvistettuja perusteita, perustuvat virheelliseen olettamaan siitä, että riidanalainen antidopingsäännöstö kuuluu kilpailuoikeuden alaan. Kolmas kumoamisperuste, joka koskee komission tekemää ilmeistä arviointivirhettä EY 49 artiklan soveltamisessa, perustuu virheelliseen olettamaan siitä, että riidanalainen antidopingsäännöstö kuuluu tämän artiklan soveltamisalaan. Nämä kumoamisperusteet on näin ollen hylättävä tarvitsematta tarkastella niitä tarkemmin.

69 Kanne on näin ollen hylättävä perusteettomana, eikä kantajien pyyntöä kuulla kahta asiantuntijaa todistajina ole tarpeen hyväksyä.

Oikeudenkäyntikulut

70 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantajat ovat hävinneet asian, heidät on vastaajan vaatimusten mukaisesti velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Työjärjestyksen 87 artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan jäsenvaltiot, jotka ovat asiassa väliintulijoina, vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(neljäs jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kanne hylätään.

2) Kantajat velvoitetaan korvaamaan omat oikeudenkäyntikulunsa sekä komissiolle aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

3) Suomen tasavalta vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Legal Tiili Vilaras

Julistettiin Luxemburgissa 30 päivänä syyskuuta 2004.

H. Jung

kirjaaja

H. Legal

neljännen jaoston puheenjohtaja